

Som kocka på Sold-skogen

Att vintern 1933—1934 fara till skogs och kocka för ett lag timmerhug-gare och körare innebar inte att sätta sig i en bil och efter en halvtimme komma till ett hus med bekvämligheter. Nej, färden gick med häst och fordon, på vilket man lastat allt som måste med. Vi startade kl 8 på morgonen och sent på eftermiddagen kom vi fram till Sälens fäbodrar, där en gammal fäbodstuga väntade.

En liten vedspis monterades in vid öppna spisen och med dessa hjälp-medel skulle jag så klara hushållet för 14 man. Två bord fick plats mellan de tre våningssängar som fanns och som gav plats för 12 man. Men var skulle kockan sova? Jo, under ett litet fönster, mellan en sängs långsida och en annans kortsida, spikades några bräder upp, och där lade jag mina sängkläder. Då bädden visade sig vara för kort, sågades en bit bort ur gaveln vid fotändan, och mittemot fick den kortaste i laget sova. Så var den gåtan löst! Mina personliga tillhörigheter placerade jag under min ”divan”. Någon diskbänk fanns det inte plats för, utan ett bord fick tjänstgöra som sådan. Några hyllor spikades upp för porslinet samt för salt, socker och kryddor.

De flesta hushållsattiraljer fick vi från affären tillsammans med provianten. En kalv och en halv gris köptes från en gård. Mitt emot stugans ingång fanns ett litet hus, som under fäbodlivets blomstringstid kallades mjölkkammare. Där förvarade vi nu maten, utom det som måste vara inne i stugan för att inte frysa. Mjölkkrukorna stod innanför dörren, potatis och grönsaker under sängarna. I förrådet fanns köttfärs och korv, flera sorters mjöl och gryn, och för övrigt allt som behövdes för en omväxlande kost. Vatten hämtades från en bäck.

Klockan fem på morgonen började min arbetsdag. Klockan sex åt

Bilden visar det första kocklaget på Solleröskogen. Vid Fjärden år 1923. Fr v: Olans Olov, Jannes Häll, Erik Häger, Ryss Anders, Flintull Anna, Anders Häll, Trapp Erik och Albert Häll. Foto: Häll Nils Matsson

körkarlarna och gick sedan ut. Klockan sju åt resten av karlarna. Frukosten bestod av skalpotatis, som kokades i öppna spisen, fläsk, sill och havregrynsvälling.

När alla kommit hem på kvällen och hängt upp sina våta kläder och seldon till tork, då fanns inte stort svängrum kvar, utan det var lika gott att krypa in i sängarna direkt efter maten. Det hände att någon körare dröjde ute ända till klockan nio på kvällen med förklaringen att det hade "knävlats", men en kopp kaffe före kvällsmaten blev det ändå. Här fick de unga pojkarna lära mycket av de äldre, bland annat att inte gnälla. Det gamla talesättet "om sämjan är god har 7 rum i en sliphö" kunde med fog tillämpas här.

Det gällde för en kocka att se till att notan inte blev för stor. Tack vare vinter och kyla kunde man spara och ta vara på allt. Av överbliven potatis, rester av fläsk, korv och lök kunde det t ex bli kroppkakor, en ny bekant för en del, men uppskattad.

En dag störtade en stor tjäder mot stugväggen och skadade vingen.

Den sprang, och det gjorde jag också. Efter 50 m hann jag upp den, och på huggkubben förlorade den huvudet och hängdes upp på stugknuten. Den yngste huggaren kom hem först och frågade upprörd vilken bössa jag använt. Det var ju straffbart att skjuta fågel! Men eftersom jag inte skjutit, hade jag inget åtal att vänta, och några dagar senare fick tjädern dryga ut middagsgrytan. Jag fick dessutom löfte att ta flera på samma vis.

En gång i veckan skurade jag bänkar och golv, och varje söndagsmorgon gjorde jag ”hastbullar” till förmiddagskaffet. För att nå en telefon fick vi åka skidor till Siljansfors. Om priser och löner kom på tal, då gällde det ören och inte millioner kronor som nu. Då kockans lön skulle bestämmas, var alla överens om 20 öre per dag och person, trots att andra kockor hade 18 öre. En viss oro över att det skulle bli dyrt kunde märkas bland de yngsta. Det kunde ju hända att det blev oväder någon dag, så de inte kunde arbeta, och då var det ju kockan som tjänade mest!

Ja, det finns mycket att berätta från den tiden. Jag vill till sist bara tala om, att för 3 lagade mål mat plus kaffe fick de per dag betala 1 krona och 13 öre, kockans lön inberäknad. Alla var nöjda och undrade om inte detta glada matlag kunde få fortsätta hemma på ön.

Stina Håll